

SPANISH IDIOMS REGARDING GEOGRAPHICAL NAMES

Dana Matei

Lecturer, PhD., University of Petroșani

Abstract: This article aims to present a number of Spanish idioms containing geographical names that allude to the history of Spain or to some funny stories still existing in the collective memory of the people. Studying them and, on the other hand, finding their equivalent in the Romanian language are necessary in order to improve the cultural ability of those who intend to go thoroughly into the study of the Spanish language, taking into account their frequency in the daily speech.

Keywords: paremiology, cultural competence, geographical names

Introducere. Prezența paremiilor în actualitate

În societatea actuală puternic influențată de dezvoltarea tehnologică, de mulțimea și diversitatea surselor de informare, se observă o diminuare tot mai accentuată a folosirii paremiilor în limba vorbită și cea scrisă. Studiile dedicate paremiilor spaniole vorbesc despre scăderea drastică a competenței paremiologice în rândul generațiilor tinere de nativi în raport cu cea a înaintașilor, lucru explicabil, în parte, prin faptul că aceste manifestări lingvistice reflectă valori culturale și judecăți ale unor epoci revolute, forme de credință și de reflectare a modului în care, odinioară, oamenii dintr-o societate eminentemente rurală își reprezentau realitatea exterioară.

Printre cauzele care concură la folosirea și cunoașterea tot mai restrânsă a paremiilor în rândul nativilor spanioli se menționează:

-prezența unor elemente lexicale arhaice sau a unor structuri gramaticale complicate care îngreunează, în prezent, înțelegerea totală a semnificației;

-absența unor particularități fonetice și stilistice comune paremiilor, precum aliterația, asonanța, paralelismul sintactic, coroborate cu lipsa rimei, a structurii bimembre și lungimea componentelor lingvistice, contribuind toate acestea la posibilitatea redusă de memorizare a lor;

-inclusiunea în componenta semantică a unor elemente care fac trimitere spre locuri, fapte, oameni reali sau personaje fictive, evenimente istorice sau întâmplări anecdotice cunoscute de un grup restrâns, de oamenii locului, care necesită o informare mai amplă din partea spaniolilor din zonele geografice în care anumite unități expresive nu sunt cunoscute, și cu atât mai mult o consultare mai laborioasă a originii lor de către vorbitorii nenativi pentru a înțelege și decodifica plenar semnificația;

-dispariția unor profesii și meserii referitoare la activități umane caracteristice spațiului rural din societățile tradiționale preindustriale;

-existența de paremii contradictorii;

-multe dintre paremii denigrează anumite categorii umane, ridiculizează aspecte și tare fizice sau morale, critică și ironizează unele grupuri sociale și profesionale, având puternice accente de misoginie, xenofobie, bazate pe o gândire tendențioasă și neștiințifică care duce la formarea nejustificată a stereotipurilor și prejudecăților lipsite de fundament. În

acest sens, o parte dintre aceste tipuri de paremii devin incompatibile cu respectarea drepturilor umane din societatea actuală¹;

Pe de altă parte, există și tabăra optimistă a paremiologilor încrezători în puterea unor paremii de a învinge timpul, recomandând învățarea și cunoașterea lor, aducând următoarele argumente:

-paremiile fac parte integrantă din conștiința tuturor grupurilor sociale ca formă de expresie și competență de comunicare, independent de nivelul cultural al fiecărui individ;

-reprezintă patrimoniul cultural al unei limbi și societăți, sunt prezente în memoria colectivă, ele funcționând ca mici texte care reflectă obiceiuri și stiluri de viață;

-capacitatea unor paremii populare de a fi întrebuițate în mai multe situații extralingvistice datorită sensului lor metaforic, dar și faptul că numeroase comportamente și atitudini umane se repetă în timp, unele dintre ele fiind specifice naturii umane și general valabile, fac ca expresiile paremiologice să reprezinte și în prezent un punct de referință și să fie folosite în vorbirea curentă a mai multor grupuri umane;

-prin intermediul lor se accede la cunoașterea unor aspecte culturale legate de obiceiurile, tradițiile, istoria poporului care le-a creat;

-traducerea paremiilor spaniole în limba maternă stabilește punți de comunicare, interpretare și evaluare trasând asemănări sau opoziții între două sau mai multe culturi, aspect care contribuie la formarea unei competențe interculturale;

-pot reprezenta un material ludic în cadrul orelor de predare a limbii spaniole pentru străini, pentru că incită curiozitatea din partea cursanților față de alte forme de reprezentare și de înțelegere a lumii;

-învățarea lor stimulează dezvoltarea gândirii, întrucât interpretarea lor presupune efectuarea unor operații mentale de nivel înalt;

-pentru vorbitorul nativ, repertoriul paremiologic reprezintă un recurs comod și rapid în conversație la care acesta poate apela fără a face un efort de creativitate,² pentru a puncta ceea ce vrea să spună și pentru a fi înțeles de către interlocutorii care le recunosc datorită faptului că fac parte din același spațiu lingvistic-cultural;

-operele literare, mijloacele de informare în masă, cinematografia apelează la paremii;

Paremiile cu cele mai multe șanse de viabilitate, spun paremiologii, rămân în continuare cele de natură morală,³ ele sfătuiesc, oferă modele de comportament și atitudini, critică sau ironizează defecte umane, vicii, atitudini și comportamente, țintindu-se spre depășirea lor în relația cu membrii unei comunități sau societăți.

În actualitate, folosirea paremiilor ca act de comunicare în discursul oral se vede restrânsă în cadrul mediului familial, dar mijloacele de comunicare în masă și, mai ales, domeniul publicitar (care tinde să se prevealeze de anumite particularități structurale și fonetice ale paremiilor cu scopul de a atrage atenția, de a stimula sau a orienta interesul cumpărătorului spre achiziționarea unor produse pentru a fi vândute) se inspiră cu precădere din bogatul tezaur paremiologic.

Paremiile în cadrul orelor de limbă spaniolă

¹În introducerea la selecția proverbelor pe care o face în cartea sa, *Refranero: refranes y expresiones populares*, Pierre Marie Mouronval Morales se pronunță vehement la adresa acestor paremii denigratoare, considerând că ele trebuie să dispară din conversațiile noastre cotidiene și chiar extirpate din conștiința colectivă, p. 13.

²Rita Jáimez, „*Refranes postmodernos?*”, „Anuario de lingüística hispánica”, nr. 19, 2003, p.124.

³Paremiologul Louis Combet propune denumirea de paremii psihosociologice, pentru că sunt enunțuri de natură persuasivă sau demonstrativă care corespund vieții afective și comportamentelor indivizilor în relația lor cu membrii societății, *Los refranes en la literatura*, <https://dilanet.unirioja>

Scopul ultim și principal de urmărit în învățarea unei limbi străine este obținerea de abilități lingvistice și lexicale din partea cursantului, posibilitatea unei exprimări fluente, alături de însușirea unor aspecte culturale ale limbii țintă.

În ultimul timp, se observă un interes tot mai mare de includere a unităților frazeologice în cadrul procesului de predare-învățare a limbii spaniole pentru străini, depășindu-se viziunea tradiționalistă conform căreia, obiectivul principal pentru o bună însușire a limbii este familiarizarea cursanților cu forme și construcții lexico-gramaticale de uz curent pentru a dobândi o exprimare corectă, asemănătoare cel puțin cu cea a nativilor spanioli, dacă nu identică cu a acestora. După unii autori, prezența paremiilor este destul de discretă în manualele pentru învățarea limbii spaniole și se manifestă, în general, la nivelul intermediar și avansat, fără ca ele să dispună de o secțiune specifică sau să urmărească dezvoltarea unei abilități determinate.⁴

Limba ne individualizează ca popor, prin intermediul ei comunicăm, facem schimb de informații, transmitem gândurile noastre, dar odată cu ea conservăm și transmitem mai departe fragmente de cultură, valori, o viziune asupra lumii care ne influențează. De-a lungul vieții, spune Geert Hofstede, noi, oamenii, învățăm un tipar de gândire, de simțire și de acțiune, numit de autor program mental (soft mental), pe care îl dobândim din mediul social din care provenim și care influențează comportamentul nostru. Acest soft mental autorul îl numește „cultură”. Limba pe care învățăm să o vorbim nu este doar un mecanism prin care rostim cuvinte și transmitem gânduri sau sentimente, ci ne oferă, în același timp, un tipar care ne ghidează activitatea mentală, odată cu ea dobândim o viziune particulară asupra lumii care orientează și ne determină comportamentul.⁵

Cunoașterea unei alte limbi nu este doar o formă de comunicare, ci și un mijloc de socializare prin intermediul căreia interacționăm, pătrundem în diferite medii sociale și culturale, cunoaștem patrimoniul cultural al limbii țintă, modul său de viață, obiceiurile, tradițiile, felul de a se comporta și manifesta în situații distincte impuse de nevoile sociale. A cunoaște bine o limbă străină înseamnă și deprinderea cu diferitele ei manifestări lingvistice, iar paremiile ca expresii sintetizatoare a obiceiurilor, înțelepciunii și mentalității unui popor dintr-o anumită epocă istorică reprezintă o componentă culturală demnă de luat în seamă.

Trăim într-o lume diversificată cultural, în care raportarea la celelalte culturi devine azi, în contextul globalizării, o necesitate, atât pentru înțelegerea propriei culturi din care facem parte, cât și pentru a putea observa și a ne apropia de formele altei culturi cu care venim în contact. Pe de altă parte, când ne referim la cultura unui alt popor, trebuie să avem în vedere aspectele esențiale care o diferențiază de propria noastră cultură, pentru a face posibilă depășirea frontierei între noi și ceilalți, străinii. Cele mai importante criterii definitorii care alcătuiesc identitatea culturală a unui popor sunt limba, originea istorică, stilurile de viață și de comportament, religia, spațiul fizic, istoria, reprezentările artistice, instituțiile, forma politică de guvernământ.

Pentru acest lucru devine necesară formarea unei competențe interculturale care să înlesnească și să facă posibile relațiile dintre culturi, să admită particularitățile fiecăreia și să le analizeze într-un mod lipsit de prejudecăți. Christophe Wulf numește această capacitate „conștiință interculturală”⁶, o manieră prin care ne deschidem spre alteritatea celuilalt, având ca efect minimizarea reacțiilor negative și agresive la adresa străinului. În drumul spre

⁴ Julia Sevilla, Jesús Cantera, *Pocas palabras bastan*, Centro de Cultura Tradicional, Diputación de Salamanca, 2002, p. 278.

⁵ Isabel Iglesias Casal, *Comunicación intercultural y enseñanza de lenguas extranjeras: hacia la superación del etnocentrismo*, în „Boletín de Asociación para la enseñanza del español como lengua extranjera”, Nov. 1999, Málaga, p.13.

⁶ Wulf, Christophe, *Antropologia educației*, Editura Universității din București, 2007, p.157.

deschiderea noastră față de alte culturi, se pornește de la o solidă competență culturală⁷, baza care înlesnește abilități precum curiozitatea față de pluralitatea culturilor, toleranța, acceptarea diferențelor dintre cultura de bază și cea cu care intrăm în contact. Cunoașterea unui singur model cultural, al celui din care facem parte favorizează atitudini indiferente față de fenomenele de aculturație și duce la valorizarea negativă a celorlalte culturi, de aceea cursanții trebuie să își însușească o viziune critică ca să poată înțelege forme de viață și coduri morale proprii și străine⁸.

Pentru a realiza acest lucru trebuie pornit de la o premisă dezbărată de prejudecăți, prin înțelegerea faptului că „în materie de cultură nu există valori superioare sau inferioare; există valori specifice care nu trebuie judecate plecând de la criterii a priori etnocentriste, ci prețuite prin aportul lor la nuanțarea și îmbogățirea celorlalte culturi cu care venim în contact”.⁹ A deveni vorbitor intercultural înseamnă să știi să comunici în contexte și situații determinate, să cunoști normele sociale de comportament ale unei comunități specifice de vorbitori, obiceiurile și tradițiile sale.

Paremiile ca formă de conservare a valorilor trecute reprezintă fragmente de cultură necesare pentru înțelegerea anumitor situații de comunicare, dar memorizarea lor și plasarea adecvată la diferitele situații extralingvistice, cu alte cuvinte funcționalitatea lor pragmatică, nu sunt suficiente nici pentru nativul spaniol, nici pentru străinul care învață această limbă. Este necesară explicarea lor prin trimiterea la conjuncturile istorice care au determinat nașterea lor în sânul comunităților, furnizarea de echivalente sinonimice în limba maternă pentru a nu se pierde semnificația metaforică, îmbogățindu-se pe această cale orizontul propriu cultural.

Pentru predarea paremiilor se recomandă a priori operarea unei selecții în funcție de gradul înalt de răspândire, frecvența în vorbire, căutându-se cele mai comune și mai prezente în limba spaniolă actuală, având în vedere tematica lor vastă și competența paremiologică mai slabă a nativilor despre care s-a menționat. Iată din start o problemă dificilă, pentru că așa cum s-a remarcat, survine o întrebare importantă: Cum se poate decide care sunt cele mai frecvente paremiile spaniole în actualitate pentru a fi incluse ulterior în programa de învățare a limbii spaniole?¹⁰

În același timp, ele reprezintă o formă de conservare a valorilor morale trecute, prezente în memoria colectivă a națiunilor, reprezentând fragmente de cultură, iar valorile culturale sunt elementul stabil al acelei culturi. Este important să le cunoaștem, să le studiem, pentru a le confrunța cu propriile noastre valori, pentru că studiul comparativ asupra culturilor pornește de la măsurarea valorilor.

Paremiile geografice spaniole

Obiectivul principal al acestui articol este de a prezenta, studia și analiza unele expresii spaniole care conțin elemente geografice, în principal nume de localități, considerându-se că ele îndeplinesc mai multe funcțiuni:

- furnizează un material lingvistic stimulent pentru învățarea limbii spaniole;
- pot reprezenta un punct de plecare pentru cunoașterea unor evenimente istorice sau anecdotice rămase prezente în memoria colectivă populară;
- permit îmbogățirea informațiilor legate de geografia țării a cărei limbă se învață;

⁷ Anca Nedelcu, *Fundamentele educației interculturale*, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 25.

⁸ Daniel Cassany, Marta Luna, Gloria Sanz, *Enseñar lengua*, Barcelona, Editura Graó, 1998, p. 546.

⁹ Anca Nedelcu, *ibidem*, p. 14.

¹⁰ Nazia Barani, *Los refranes más frecuentes del español actual y su enseñanza a hablantes de farsi*, în AIETI, “Actas del I Congreso Internacional de la Asociación Ibérica de Estudios de Traducción e Interpretación”, Granada, Vol. 1, 12-14 de Febrero, 2003, p. 257.

-au o utilitate socială clară, ele folosindu-se în situații de comunicare bine determinate;

-utilizarea lor actuală se datorează în principal sensului metaforic care se produce prin transferul semantic de la concret la abstract;

-suscită interesul pentru diversitate și necunoscut, pentru cunoașterea particularităților locale ale altor spații cultural-lingvistice. Cunoașterea anecdotei sau a povestioarei care a stat la originea apariției lor poate facilita memorarea.

-folosirea expresiilor în actul comunicării sporesc șansele de a purta o conversație cu nativii spanioli de la egal la egal, depășindu-se posibile și inerente bariere în actul comunicării atunci când se folosesc astfel de paremii;

-în general, învățarea, folosirea și recunoașterea expresiilor, indiferent de tematica în care se încadrează (familie, societate, profesii, vicii, defecte, geografie sau istorie), ajută la înțelegerea mai bună a modului în care nativii interpretează realitatea.

În acest fel, ele contribuie nu numai la dezvoltarea competenței lingvistice, cât și la îmbogățirea culturală a cursanților, pentru că pe această cale vor învăța și își vor fixa mai bine situația de comunicare în care ele trebuie să fie amplasate. În acest articol am preferat termenul neutru de „paremie”, chiar dacă în paremiologia spaniolă, diferitele unități lingvistice care vor urma sunt numite proverbe, fraze proverbiale, expresii populare sau idiomatice, unul dintre motive fiind că cei care continuă să le utilizeze în discursul lor nu țin seama de disocierile terminologice între toate aceste subcategorii care formează obiectul de studiu al paremiologiei, oamenii continuă să le folosească în discursul lor cu intenții precise, fără să fie preocupați de denumirea lor. S-a observat, de altfel, că introducerea în manualele destinate limbii spaniole pentru străini a problematicii diferențierii între toate aceste concepte (modismos, dichos, refranes, proverbios, frases proverbiales, locuciones proverbiales, adagios, máximas) poate reprezenta un obstacol pentru străini, mai ales în cazul în care o anumită expresie apare într-un manual ca proverb, iar în altul sub o altă denumire.¹¹ Tot în acest sens se pronunță reputatul paremiolog Julia Sevilla Muñoz, observând că abundența termenilor referitori la diferitele subtipuri de paremii este derutantă și copleșitoare, pe lângă faptul că definițiile nu sunt clare, nici precise, iar explicațiile fiecărei categorii paremiologice se suprapun.¹² În definitiv, așa cum s-a semnalat,¹³ interesul elevului este de a învăța expresii, nu de a le clasifica, iar profesorul nu trebuie să predea lingvistică, ci limba spaniolă. Paremiile geografice sunt cele care conțin în structura lor un toponim: nume propriu de localitate, regiuni, locuri, munți sau ape. În acest articol am selectat unele expresii, căutând cu precădere povestioara care se ascunde în spatele lor, făcând astfel posibilă accesarea spre aspecte importante din istoria Spaniei sau urmărind invenția de natură folclorică care stă la originea acestora.

O altă problemă o ridică traducerea paremiilor din limba spaniolă în limba maternă, o adevărată provocare, atât pentru traducători, cât și pentru elevi sau cei care vor să își perfecționeze cunoștințele de limbă prin studierea unităților frazeologice spaniole. Pe lângă terminologia diferită sub care sunt încadrate aceleași unități frazeologice de către fiecare cercetător în parte, includerea și traducerea expresiilor paremiologice în cadrul orelor devine o problemă complexă, având în vedere gradul mare de stabilitate a elementelor componente din structură, semnificația globală care nu se desprinde din traducerea fiecărui unități lexicale

¹¹ María Amparo del Campo Martínez, *Los refranes en la enseñanza del español como lengua extranjera*, în REALE, 12, 1999, p. 17.

¹² Crida Álvarez, Julia Sevilla Muñoz, *La problemática terminológica en los estudios paremiológicos*, în “Anuari de Filologia. Estudis de Lingüística”, 5, 2015, p.67.

¹³ Emilio Alejandro Núñez Cabezas, *Los modismos en ELE: Análisis a través de los corpus digitales*, în ASELE, “Actas XII”, 2001, p. 160.

în parte, și, mai ales, selecția pe care profesorul, din mulțimea mijloacelor pe care le are la dispoziție, ar trebui să o facă pentru fiecare nivel de studiu: începător, intermediar, avansat sau superior¹⁴.

Analiza paremiilor geografice selectate

- **Quien fue a Sevilla perdió su silla.**

Traducere literală: Cine a plecat în Sevilla și-a pierdut locul.

Sensul expresiei: a-și pierde privilegiile, locul sau funcția din cauza absenței.

Ideea principală: pierdere, oportunitate, neglijență, nepăsare.

Folosință: răspândită.

Variante similare: *Quien fue a Padrón (Galicia), perdió su sillón.*

Origine: Expresia a suferit, în timp, o modificare esențială în structura sa, forma originală a fost *Quien se fue de Sevilla perdió su silla* și are la bază o întâmplare petrecută în vremea lui Enrique al IV-lea, rege al Castiliei între anii 1457-1474. Alonso de Fonseca, arhiepiscop în Sevilla, avea un nepot (Alonso de Fonseca II), pentru care obținuse episcopia din Santiago de Compostela spre care acesta a și plecat. Se pare că tânărul episcop nu a făcut față disputelor eclesiastice de la acea vreme din Compostela, iar proasta guvernare și abuzurile pe care le-a făcut l-au determinat pe tânăr să se întoarcă în Sevilla pentru a cere ajutor unchiului său. Acesta i-a cedat temporar funcția pe care o deținea în Sevilla pentru a merge el însuși la Compostela să pună lucrurile în ordine în favoarea nepotului său. În momentul în care s-a întors la postul pe care îl ocupase de drept în Sevilla, nepotul său nu a vrut să-i cedeze locul spunându-i: Cine a plecat din Sevilla și-a pierdut locul.

Posibilă echivalență în română: *Cine pleacă la plimbare, pierde locul de onoare.*

- **Salir de Málaga para meterse/ entrar en Malagón**

Traducere literală: A ieși din Málaga pentru a intra în Malagón.

Sensul expresiei: a ieși dintr-o situație rea pentru a intra în alta și mai dezavantajoasă.

Ideea principală: pericol.

Folosință: răspândită.

Variante similare: *Salir de Guatemala para meterse en Guatepeor. Escapar del trueno y dar en elrelámpago. Huir del fuego para caer en las brasas. Escapar del charco para caer en el lodazal.*

Origine: Originea acestei paremii poate avea legătură cu distanța mare (368 de kilometri) dintre cele două localități din structura expresiei, Málaga, un oraș important al Andaluziei din sudul Spaniei, și Malagón, situat în nordul provinciei Ciudad Real din Comunitatea Autonomă Castilla La Mancha. Fixarea expresiei se datorează unui joc de cuvinte, repetarea primelor două silabe din structura cuvintelor Málaga și Malagón. Este posibil ca expresia să aibă legătura cu o altă zicere în care apare numele localității: *Malagón, en cada casa un ladrón*, unde rima consonantică (gón-ón) contribuie la fixarea ei.

Posibilă echivalență în română: *A da din lac în puț.*

- **Irse /marcharse/salir/estar por/en los cerros Úbeda**

Traducere literală: A umbla pe dealurile din Úbeda.

Sensul expresiei: a se pierde, a se rătăci în divagații, a se abate de la tema centrală a conversației, a vorbi fără rost.

Ideea principală: divagație.

Folosință: răspândită.

¹⁴ Inmaculada Penadés Martínez, *Materiales para la didáctica de las unidades fraseológicas: estado de la cuestión*, în "REALE", 9-10, 1998, p. 126.

Variante similare: *Irse/andarse por las ramas. Irse por la tangente. Dar rodeos. Marear la perdiz.*

Origine: Úbeda este un oraș care aparține de provincia Jaén din Andalucía, supranumit orașul dealurilor, renumit pentru construcțiile sale renaștentiste. În anul 1234, în timpul luptelor duse pentru recucerirea orașului de sub dominația maură, unul dintre căpitaniii regelui Fernando al III-lea a dispărut înainte de confruntare armată, pentru a apărea după ce aceasta luase sfârșit. Luat la întrebări de rege în legătură cu absentarea lui, soldatul i-a răspuns că s-a rătăcit pe dealurile din Úbeda. Fraza a fost interpretată ca semn de lașitate, iar astăzi are un sens metaforic.

Posibile echivalențe în română: *A bate câmpii. A vorbi în dodii.*

- **Estar entre Pinto y Valdemoro**

Traducere literară: A se afla între Pinto și Valdemoro.

Sensul expresiei:

1). a fi într-o postură nedecisă, într-o dilemă, ezitant în privința alegerii dintre mai multe opțiuni.

2). a fi în stare de ebrietate.

Idea principală: indecizie.

Folosință: răspândită.

Variante similare: *Estar entre dos luces. Estar medio borracho.*

Origine: Pinto și Valdemoro sunt două localități aflate în zona Madridului, separate doar de 7 kilometri de autostradă în prezent. La originea expresiei se află o anecdotă din trecut, când între cele două orașele trecea un pârâu. În Pinto trăia un faimos petrecăreț,¹⁵ iubitor de vin, care întorcându-se din Valdemoro în Pinto, vesel și rupt de oboseală, se distra sărind de pe un mal al pârâului pe celălalt, zicând: „Acum sunt în Pinto. Acum sunt în Valdemoro”. La un moment dat, pierzându-și echilibrul, și așa destul de fragil, a căzut în mijlocul pârâului. De data aceasta, replica sa a fost: „Acum sunt între Pinto și Valdemoro”. O altă explicație se referă la faima vinurilor din Pinto și Valdemoro, recunoscute pentru calitatea lor, dovadă fiind existența expresiei *Vino tinto, si no hay de Valdemoro, démelo de Pinto*¹⁶. Având în vedere etimologia toponimului Valdemoro (Valle de Moro, Valea Maurului), Alberto Buitrago, consideră că originea expresiei s-ar datora relațiilor de conviețuire între cele două orașele: Valdemoro, întemeiat de către musulmani, iar Pinto, tot musulman la origine, colonizat apoi de către creștini.

Posibile echivalențe în română: *Între două scaune cazi pe jos. Nici în car, nici în căruță, nici chiar în teleguță. A sta cu un ochi la slănină și cu altul la făină.*

- **Estar en Babia**

Traducere literală: A fi în Babia.

Sensul expresiei: a fi distrat, neatent, cu gândurile în altă parte, a fi cu capul în nori, a-i umbla gândurile aiurea.

Idea principală: neatenție

Variante sinonimice: *Estar en las Batuecas/ en la luna de Valencia. Estar en la higuera/ en las nubes.*

Folosință: răspândită.

Origine: În privința originii expresiei există mai multe variante:

¹⁵În alte versiuni, nu este vorba de un om al locului, ci de un călător care, prin hazard, a nimerit pe acele meleaguri în căutare de hanuri și cârciumi. A se vedea Javier Leralta, *Madrid, cuentos, leyendas y anécdotas*, vol 2, p. 146.

¹⁶Guillermo Suazo Pascal, *Abecedario de dichos y frases hechas*, Madrid, Editorial EDAF, 1999.

a). Babia este o localitate aflată în provincia León din Comunitatea Autonomă Castilla y León. În timpul Evului Mediu, regii din León obișnuiau să vină în această regiune muntoasă pentru a vâna animale sălbatice și pentru a-și petrece timpul liber, departe de larma și de intrigile de la curte. Când regele era căutat la reședința din León dintr-un motiv oarecare, iar el absentă, fiind plecat în Babia pentru relaxare sau vânatoare, curtenii săi foloseau această expresie pentru a motiva absența lui, dând de înțeles că regele nu vrea să știe de nimic.

b). O altă explicație are în centru motivul transhumanței¹⁷. În timpul iernii, păstorii din Babia își duceau oile în ținuturile Extremadurei, departe de locurile natale. Expresia se folosea referindu-se la dorul pe care îl simțeau aceștia când rămâneau pierduți în visare în jurul focului, cu gândurile la casele lor.

c). O altă explicație are în vedere prejudecățile culturale care s-au format și perpetuat de-a lungul timpului în conștiința populară. Locuitorilor din Babia li se atribuiau gesturi sau comportamente ridicole, cum ar fi pescuirea lunii reflectate în apă sau semănarea grâului cu scara, dovadă fiind existența altor zicere populare în care ei figurează ca protagoniști: *Si estás en Babia, no vuelvas embobado o distraído*.

Posibile echivalențe în română: *A fi cu capul în nori, visător. A uita de la mână până la gură. Parcă e picat din lună.*

- **Estar/ quedarse a la luna de Valencia**

Traducere literală: A fi sau a rămâne la luna din Valencia.

Sensul expresiei: a-și pierde speranța, a întârzia sau a pierde o ocazie, fie din cauza distragerii atenției, fie din alte motive.

Idea principală: eșec.

Variante sinonimice: *Quedarse al serreno*.

Origine: În timpul Evului Mediu, când Valencia era împrejmuită de ziduri, exista o oră la care porțile cetății se închideau noaptea. Cei care întârziu nu aveau altă opțiune decât a-și petrece noaptea la lumina lunii, până când se făcea din nou ziuă și se deschideau porțile orașului. Nu este singura explicație care ar sta la originea expresiei. În dicționarele de expresii comentate ale limbii spaniole, se găsește o altă variantă: în anumite situații din cauza mării, vasele nu puteau trece de docuri, astfel călătorii se vedeau în imposibilitatea de a debarca în port, fiind nevoiți să-și petreacă noaptea pe mare, la lumina lunii.

Posibile echivalențe în română: *A sta cu/ a rămâne cu ochii în soare.*

- **No se ganó/ tomó Zamora en una hora**

Traducere literală: Nu s-a cucerit Zamora într-o oră.

Sensul expresiei: pentru dobândirea unor lucruri importante este nevoie de răbdare și de timp.

Idea principală: efort, răbdare, timp, cucerire.

Variante sinonimice: *No se ganó Toledo en un credo. No se hizo Sevilla en solo un día. No se hizo Alicante en un solo instante. Roma no se hizo en un día.*

Folosință: în prezent redusă.

Origine: Originea acestei expresii, despre care se spune că este una dintre cele mai vechi din limba spaniolă, trimite la un eveniment istoric dramatic și sângeros petrecut în anul 1072 în Evul Mediu iberic. La moartea regelui Fernando I, conform dispozițiilor testamentare ale acestuia, teritoriile regatului său au fost distribuite urmașilor săi: Sancho al II-lea de Castilla, Urraca, García, Alfonso și Elvira.

Nemulțumit de împărțirea posesiunilor, Sancho al II-lea a hotărât asedierea Zamorei, primită moștenire de către sora sa Urraca, pe care încercase în prealabil să o convingă să-i

¹⁷ Alberto Buitrago, *Diccionario de dichos y frases hechas*, Madrid, Editorial Espasa, 2012, p. 300.

cedeze orașul, însă fără rezultat. După șapte luni și șase zile, Sancho nu numai că nu a reușit să pătrundă în cetate, ci a fost trădat de un fals dezertor din Zamora care i-a promis că îl va ajuta să găsească un punct debil al apărării zamorane. Acest dezertor, pe nume Vellido Dolfos, a reușit să câștige încrederea lui Sancho, l-a atras într-un loc izolat și l-a ucis mișelește.

Posibile echivalențe în română: *Nici Roma n-a fost clădită într-o singură zi. Nimic nu se face cât ai bate din palme.*

Concluzii

Cunoașterea expresiilor paremiologice, a unităților frazeologice, în general, este deosebit de importantă pentru cei care vor să aprofundeze studiul limbii spaniole, întrucât ele fac parte din conștiința lingvistică a poporului care le-a creat și din repertoriul lexical al limbii străine pe care o studiem, în cazul de față, limba spaniolă. Studiarea originii lor contribuie la înțelegerea sensului metaforic, neliteral, iar existența eventualelor echivalențe în limba română îi pot face pe cei interesați în studierea acestei limbi să facă față unei conversații uzuale în care sunt prezente elemente de limbă colocvială, incluzându-i, astfel, pe cei care comunică într-un spațiu comun cultural care le permite să decodifice sensul expresiei.¹⁸ Ele sunt importante nu numai pentru înțelegerea aspectului vorbit al spaniolei, ci și pentru alte tipuri de discursuri, având în vedere faptul că mass media, publicitatea sau scrierile literare le folosesc abundant cu diferite scopuri.

BIBLIOGRAPHY

- Álvarez, Crida, Sevilla Muñoz, Julia, *La problemática terminológica en los estudios paremiológicos*, în "Anuari de Filologia. Estudis de Lingüística", 5, 2015, p. 67.
- Buitrago Jiménez, Alberto, *Diccionario de dichos y frases hechas*, Madrid, Editorial Espasa, 2012.
- Calles Vales, José, Bermejo Meléndez, Belén, *Expresiones y Dichos populares*, Madrid, Editorial Libsa, 2010.
- Cassany Daniel, Luna Marta, Sanz Gloria, *Enseñar lengua*, Barcelona, Editorial Graó, 1998.
- Combet, Louis, *Los refranes en la literatura*, <https://dialnet.unirioja>
- Del Campo Martínez, María Amparo, *Los refranes en la enseñanza del español como lengua extranjera*, REALE, 12, 1999.
- Doval, Gregorio, *Del hecho al dicho*, Madrid, Alba Libros S.L., 2014.
- Gil, Rubén, *Diccionario de anécdotas, dichos, ilustraciones, locuciones y refranes*, Barcelona, Editorial Clie, 2006.
- Iglesias Casal, Isabel, *Comunicación intercultural y enseñanza de lenguas extranjeras: hacia la superación del etnocentrismo*, în "Boletín de Asociación para la enseñanza del español como lengua extranjera", Nov. 1999, Málaga.
- Jáimez Estévez, Rita, *¿Refranes postmodernos?*, în "Anuario de lingüística hispánica", 19, Ediciones Universidad de Valladolid, 2003.
- Mouronval Morales, Pierre Marie, *Refranero: refranes y expresiones populares*, Createspace Independent Publishing Platform, 2017.
- Nedelcu, Anca, *Fundamentele educației interculturale*, Iași, Editura Polirom, 2008.
- Núñez Cabezas, Emilio Alejandro, *Los modismos en ELE: Análisis a través de los corpus digitales*, în ASELE, Actas XII, 2001.

¹⁸María Prieto Grande, *Hablando en plata: De modismos y metáforas culturales*, în ASELE, "Actas XV", 2004, p. 710.

Penadés Martínez, Inmaculada, *Materiales para la didáctica de las unidades fraseológicas: estado de la cuestión*, în REALE, 9-10, 1998.

Pisot, Rafael, Mahalu Loreta, Teodorovici, Constantin, *Dicționar spaniol-român de expresii și locuțiuni*, Iași, Editura Polirom, 2002.

Prieto Grande, María, *Hablando en plata: De modismos y metáforas culturales*, în ASELE, Actas XV, 2004.

Sevilla, Julia, Cantera, Jesús, *Pocas palabras bastan*, Centro de Cultura tradicional, Diputación de Salamanca, 2002.

Suazo, Pascual Guillermo, *Abecedario de dichos y frases hechas*, Madrid, Editorial Edaf, 1999.

Wulf, Christophe, *Antropologia educației*, Editura Universității din București, 2007.

<http://www.abc.es>

<https://www.cvc.cervantes.es/lengua/refranero/ficha.aspx>

www.marcopolitico56.wordpress.com

www.lasfrasesparahoy.com

<https://www.diccionarioactual.com>